

Beslutningsforslag nr. B 25. Fremsat den 19. november 1991 af Nyrup Rasmussen (S), Frank Jensen (S), Sonja Mikkelsen (S), Erling Olsen (S) og Bjørn Westh (S)

Forslag til folketingsbeslutning

om oprettelse af Danmarks Teknologi- og Udviklingsfond

Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte forslag til en lov om medfinansiering af udviklingsprojekter i erhvervslivet efter følgende retningslinjer:

1. Medfinansieringen skal ske gennem etableringen af en fond, Danmarks Teknologi- og Udviklingsfond.
2. Fonden skal have til formål at fremme innovations- og konkurrenceevnen i dansk erhvervsliv. Det skal ske gennem støtte til perspektivrige, men risikofyldte udviklingsprojekter af teknologisk eller produktudviklingsmæssig art.
3. Fonden skal kunne yde medfinansiering til enkeltvirksomheder, til samarbejdsprojekter mellem flere virksomheder samt til projekter baseret på udviklingskontrakter mellem virksomheder og offentlige myndigheder eller institutioner.
4. Fonden skal kunne medfinansiere udviklingsprojekter med et mellemlangt eller langt sigte. Det skal være projekter, som ellers ikke kan forventes gennemført, eller som vil blive væsentligt fremskyndet som følge af fondens medvirken.
5. Medfinansieringen kan ydes som tilskud til forundersøgelser samt i form af lån og konvertibel lånekapital.
Medfinansieringen kan desuden ske i form af garantistillelse for herigennem at fremme virksomheders muligheder for at opnå finansiering fra andre investorer.
6. Fonden skal i forbindelse med medfinansieringen kunne tilbyde en kvalificeret og uafhængig ledelsesmæssig rådgivning.
7. Fonden ledes af en bestyrelse bestående af en formand og 4 medlemmer. Formanden udpeges af industriministeren efter indstilling fra Erhvervsudviklingsrådet. De 4 øvrige medlemmer udpeges af Erhvervsudviklingsrådet.
Fondens sekretariatsopgaver varetages af et selvstændigt sekretariat under Industri- og Handelsstyrelsen.
8. Fondens bestyrelse fastsætter efter indstilling fra Erhvervsudviklingsrådet de nærmere vilkår for ydelser og servicefunktioner fra fonden.
9. Fondens aktiviteter finansieres gennem en årlig bevilling på finansloven på 250 mio. kr. samt gennem fastsættelse af en ramme for fondens garantistillelse på 250 mio. kr.

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Beslutningsforslaget har til formål at fremme innovations- og konkurrenceevnen i det danske erhvervsliv.

Det er fremsat i erkendelse af, at det er gennem produkt- og procesinnovationer, at erhvervslivet skal skabe sin fremtidige vækst. Virksomhedernes investeringer i forskning og udvikling (FoU) er dermed en afgørende faktor til forbedring af konkurrenceevnen, fornyet vækst og øget beskæftigelse i Danmark.

Initiativet er forankret i en særlig fond, Danmarks Teknologi- og Udviklingsfond. Det sker, fordi det er af afgørende betydning, at ordningen bliver et fast element i dansk erhvervspolitik. Fortsatte og pludselige ændringer af mål og midler i erhvervspolitikken svækker virksomhedernes muligheder for at planlægge deres fremtidige aktiviteter, og det reducerer effekten af selv gode erhvervspolitiske ordninger. Der er brug for en langtidskontrakt mellem det offentlige og erhvervslivet.

Baggrunden for beslutningsforslaget er, at fornyelsen og de teknologiske innovationer går alt for langsomt i det danske erhvervsliv.

I løbet af de seneste ti år har dansk erhvervsliv tabt betydelige markedsandele inden for den højteknologiske produktion. Forklaringen ligger ikke mindst i det forhold, at det generelle forsknings- og udviklingsniveau i dansk erhvervsliv er lavere end det tilsvarende niveau i en række af de lande, som vi normalt sammenligner os med. I tabel 1 er forskningsintensiteten – målt som FoU-udgifter i forhold til værditilvæksten – opgjort for en række lande.

Tabel 1

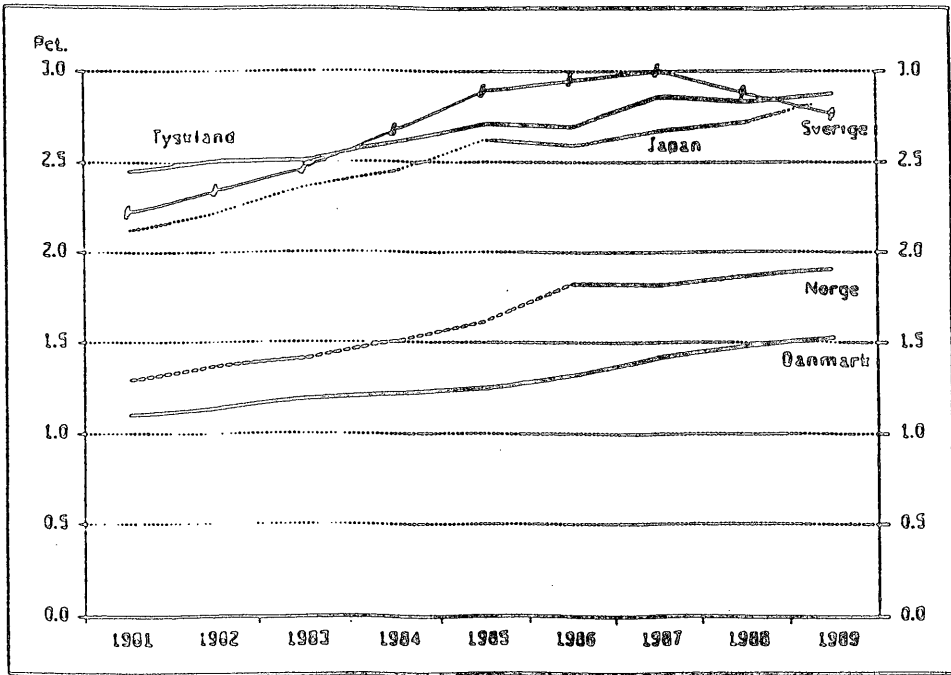
Forskningsintensiteten målt som FoU-udgifter i forhold til værditilvæksten – 1981 og 1987 (procent).

	1981	1987
USA	6,7	8,2
Japan	3,9	5,9
Sverige	5,3	7,8
Storbritannien	4,9	5,0
Norge	2,6	4,0
Finland	2,2	3,7
Danmark	2,5	3,4

Kilde: Undervisningsministeriet, Regeringens Forsknings- og Udviklingsprogram 1991.

Figur 1

Forskningsintensiteten målt som FoU-udgifter i forhold til bruttonationalproduktet – 1981 til 1989 (procent).

Kilde: Finansministeriet, Finansredegørelse 91, juni 1991.

Den lave forskningsintensitet i industrien er den væsentligste årsag til, at Danmarks samlede private og offentlige FoU-indsats ligger på et lavt niveau internationalt set. I figur 1 er forskningsintensiteten – målt som FoU-udgifter i forhold til bruttonationalproduktet – opgjort for en række lande.

En afgørende årsag til erhvervslivets lave FoU-indsats er, at dansk industri har en overvægt af brancher med en lav forskningsintensitet. Forskningsindsatsen i store brancher som fødevarer- og maskinindustrien udgør således kun henholdsvis 1,2 og 4,6 procent af værditilvæksten. Til sammenligning er tallet for elektronik- og måleinstrumentindustrien henholdsvis 9,5 og 14,5 procent. I toppen er medicinalindustrien med 18,1 procent.

Ud over den specielle erhvervs- og branchestruktur spiller den særlige danske virksomhedsstruktur helt afgørende ind. Modsat mange andre lande har Danmark kun få store industrilokomotiver med betydelige ressourcemæssige muligheder og traditioner for investeringer i fornyelse og teknologiske innovationer. Det betyder, at der i Danmark er helt andre og

større behov for at stimulere de små og mellemstore virksomheder til at øge investeringerne i FoU for at få landets FoU-indsats op på et tilstrækkeligt niveau.

Strukturforholdene i dansk erhvervsliv fremkalder et voksende behov for at kunne tilbyde virksomhederne delvis risikodækning og likviditetsafletning i forbindelse med forsknings- og teknologiske udviklingsprojekter. Det er nødvendigt at gøre en aktiv indsats, såfremt Danmark skal indhente FoU-efterslæbet.

Erhvervsudviklingsrådet og Forskningspolitisk Råd har sammen med en række arbejdsgiver- og erhvervsorganisationer stærkt anbefalet etableringen af en fond med ovenstående formål som et effektivt middel til at styrke virksomhedernes FoU-indsats.

Bemærkninger til forslaget enkelte punkter

Til nr. 3

Det er vigtigt, at fonden får mulighed for at virke i forhold til flere forskellige typer udviklingsprojekter. Ud over projekter i enkeltvirksomheder er det et vig-

F. t. beslutn. vedr. Danmarks Teknologi- og Udviklingsfond

tigt sigte at fremme samarbejdsprojekter, der involverer flere virksomheder. Ligeledes bør projekter, som er baseret på udviklingskontrakter mellem virksomheder og offentlige institutioner eller myndigheder, være et højt prioriteret område.

Det er hensigten, at medfinansieringsandelen skal kunne udgøre op til 50-75 procent af de samlede projektudviklingsomkostninger.

Til nr. 4

Fondens aktiviteter skal sigte mod projekter, der indeholder betydelige udviklingsmæssige ambitioner og involverer væsentlige udviklingsressourcer fra den udførende virksomhed selv. Fonden skal således ikke yde støtte til projekter, der alene har til formål at foretage begrænsede ændringer af eksisterende produkter eller processer.

Fondens aktiviteter skal primært rette sig mod små og mellemstore virksomheder. Disse virksomheder har i særlig grad et udviklingspotentiale, som ikke bliver udnyttet i dag på grund af virksomhedernes begrænsede økonomiske styrke og manglende muligheder for at tilvejebringe ekstern finansiering. Det skal imidlertid også være muligt i særlige tilfælde at yde projektstøtte til større virksomheder, såfremt bestyrelsen for fonden vurderer, at der er tale om særlige perspektivrige projekter, som ikke vil kunne realiseres uden fondens medvirken.

Til nr. 5

Fonden kan yde medfinansiering i form af tilskud, lån og garantier. Derved er der mulighed for at tilpasse støtteformen til de forskellige typer aktiviteter.

Tilskud vil især skulle anvendes ved medfinansiering af mindre omkostningskrævende projekter og forprojekter, f.eks. i sammenhæng med udviklingskontrakter.

Lån med tilbagebetalingspligt ved kommerciel succes vil være den almindelige støtteform. Fonden vil her med fordel kunne inddrage erfaringerne fra den nu ophørte Udviklingsfond og fra produktudviklingsordningen. Lån forrentes med en rentesats, der fastlægges under hensyn til det gældende renteniveau for statens låntagning i Den Europæiske Investeringsbank, eventuelt med tillæg af en særlig risikopræmie. Renten tilskrives hovedstolen, og lånet tilbagebetales i takt med den kommercielle udnyttelse af projektresultaterne. Tilbagebetalingstiden bør normalt være på 3-6 år. Tilbagebetalingen bør ske i form af et bidrag fra projektresultaterne baseret på procentbidrag fra omsætning eller overskud. Såfremt projektet mislykkes og resultaterne ikke udnyttes

kommercielt, nedskrives lånet med eksempelvis 30-50 procent.

Garantier vil kunne anvendes med henblik på at fremme virksomheders muligheder for at opnå finansiering fra andre investorer, eksempelvis pengeinstitutter og investeringsselskaber.

Til nr. 6

Erfaringerne fra tidligere erhvervsfremmeinitiativer viser, at et udviklingsprojekts succes forudsætter, at der i de deltagende virksomheder er en aktiv medvirken fra en engageret og kvalificeret ledelse.

Internationaliseringen og den massive udbredelse af ny teknologi betyder – generelt set – kortere kommercielle levetider for produkter. Det er derfor en meget væsentlig ledelsesopgave at sikre optimal udnyttelse af den periode, hvor produktet er konkurrencedygtigt. Det stiller store krav til ledelsens evner til at træffe hurtige og vigtige beslutninger vedrørende valg af teknologi, finansiering, markeder og kunder samt om struktur- og samarbejdsform – som f.eks. netværksordninger, industriel partner og lignende.

Med det formål at optimere udviklingsforløbet tilbyder fonden en kvalificeret og uafhængig ledelsesrådgivning. Fonden opbygger hertil et panel af personer med erfaring og ekspertise inden for ledelse og implementering af udviklingsprojekter. I panelet forudsættes blandt andet inddraget ekspertise fra de godkendte teknologiske serviceinstitutter. Rådgivningen fra panelet vil i den indledende fase være uden betaling fra virksomhederne. Ved længerevarende rådgivning skal der være en delvis brugerbetaling.

Til nr. 7

Med den nye lov om erhvervsfremme, der trådte i kraft den 1. januar 1991, er der indført et enstrengt erhvervsfremmesystem med en relativ klar opgave- og kompetencefordeling. Det er vigtigt, at denne struktur ikke unødvendigt nedbrydes gennem tilfældig knopskydning.

I forslaget lægges derfor vægt på, at Erhvervsudviklingsrådet får en central rolle ved fastlæggelse af retningslinjerne for den skitserede ordning.

Fondens bestyrelse består af en formand og kun fire øvrige medlemmer, og ordningens sekretariat organiseres som en selvstændig enhed i Industri- og Handelsstyrelsen. Det sikrer den nødvendige fortrolighed om følsom viden hos de ansøgende virksomheder, samtidig med at det letter koordinationen med den øvrige erhvervsfremmeaktivitet i Industri- og Handelsstyrelsen.

I bestyrelsen skal være repræsenteret industriel, økonomisk og teknisk sagkundskab, ligesom både ledelses- og medarbejderside skal være repræsenteret.

Bestyrelsens forretningsorden fastlægges af industriministeren efter indstilling fra Erhvervsudviklingsrådet.

Til nr. 9

Fondens aktiviteter finansieres gennem en årlig bevilling på finansloven på 250 mio. kr. samt gennem fastsættelse af en ramme for fondens garantistillelse på 250 mio. kr. Med en medfinansieringsandel på 50 procent giver det fonden mulighed for at medvirke i

udviklingsprojekter på i alt 1.000 mio. kr. I takt med at lån tilbagebetales, vil dette beløb vokse.

Fonden har således gode muligheder for at spille en vigtig rolle for FoU-indsatsen i dansk erhvervsliv. I lyset af de indvundne erfaringer med den nye ordning bør det imidlertid tages op, hvorvidt der er behov for at udvide de økonomiske muligheder for ordningen gennem tilførelse af flere midler og gennem en højere garantiramme.

Under hensyn til tilbagebetalingskravet på nye udlån og erfaringer med de løbende tilbagebetalinger af lån fra den »gamle« udviklingsfond, kan det forventes, at statens nettoudgifter ved oprettelse af fonden set over en årrække vil være beskedne.